Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31536

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i (TYUÖ), yas sürecinde ortaya ç?kan temel bili?sel ve duygusal tepkileri standart bir ?ekilde ölçmek amac?yla Türkçe'ye uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 2011 y?l?nda Selvi ve arkada?lar? taraf?ndan Türk popülasyonu üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??malar? tamamlanarak kullan?ma sunulmu?tur. Bu araç, bireylerin kay?p sonras? ya?ad??? keder, ayr?l?k ac?s? ve kayba dair tekrarlay?c? dü?ünce kal?plar?n? nicel olarak de?erlendirmeyi hedefler.

Ölçek, toplam 17 maddeden ve üç ana alt boyuttan olu?maktad?r: ?majlar ve Dü?ünceler, Akut Ayr?l?k ve Keder. Derecelendirme, 4'lü Likert ölçe?i format?nda olup, yan?tlar 0 (Hiçbir zaman) ile 3 (sürekli, daima) aras?nda de?i?mektedir. TYUÖ, klinik uygulamalar ve ara?t?rmalar için yas?n bile?enlerini objektif olarak incelemede önemli bir kaynak sa?lamaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Yas, Keder, Akut Ayr?l?k, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Psikolojik De?erlendirme, Vefat.

Yazarlar

Selvi, Y., Öztürk, R. ?., A?argün, M. Y., Be?iro?lu, L., Çilli, A. S.

Amaç

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin ya?ad??? yas tepkisinin yo?unlu?unu ve niteli?ini, özellikle de kay?p sonras? ortaya ç?kan bili?sel ve duygusal zorlanmalar? ölçmektir. Ölçek, yas sürecinin temel unsurlar?n? ölçerek, bu unsurlar?n patolojik düzeye ula??p ula?mad???n? belirlemede klinisyenlere yard?mc? olmay? amaçlamaktad?r.

Türkçe formunun uyarlanmas?, Türk kültüründeki yas tepkilerinin bilimsel ve standart bir psikometrik araçla de?erlendirilmesine olanak tan?m??t?r. Bu sayede ara?t?rmac?lar, yas?n bile?enlerini klinik ve demografik de?i?kenlerle ili?kilendirerek daha derinlemesine çal??malar yapabilmektedir.

Yap?

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i, yas deneyiminin teorik olarak belirlenmi? üç temel bile?enini ölçmek üzere yap?land?r?lm??t?r. Ölçek, toplam 17 maddeden olu?makta ve maddeler bu üç alt boyuta da??t?lmaktad?r.

Ölçe?in alt boyutlar? ve madde say?lar? ?u ?ekildedir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

?majlar ve Dü?ünceler (7 Madde): Kaybedilen ki?inin vefat?na ili?kin olaylarla ilgili zihinde canlanan istemsiz hayalleri ve tekrarlay?c?, zorlay?c? dü?ünceleri ölçer.
Akut Ayr?l?k (5 Madde): Kaybedilen ki?iye ait bilinen e?yalar?n (foto?raflar, oda gibi) ki?iyi hat?rlatmas? sonucu ortaya ç?kan yo?un ve ani ayr?l?k hissini de?erlendirir.
Keder (5 Madde): Foto?raf, müzik, belli yerler ve durumlar gibi uyar?c?lar?n ki?iye kaybedileni hat?rlatmas? sonucu ortaya ç?kan yo?un duygusal ac? ve keder duygusunu ölçer.

Geçerlik

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i Türkçe formunun geçerlik çal??mas?, bilinen gruplar kar??la?t?rmas? yöntemi kullan?larak yap?lm??t?r. Bu yakla??m, ölçe?in gerçekten ölçmeyi amaçlad??? yap?y? (yas unsurlar?n?) ölçüp ölçmedi?ini, yani ay?rt edici geçerli?ini test etmeyi sa?lam??t?r.

Geçerlik analizinde, yas sürecinde olan bireylerden olu?an bir grup ile kontrol grubu olarak belirlenen ikinci bir grubun ölçekten ald?klar? puanlar, ba??ms?z gruplar t testi kullan?larak kar??la?t?r?lm??t?r. Bu istatistiksel kar??la?t?rma, ölçe?in yas unsurlar?n? ya?ayan grubu, ya?amayan gruptan anlaml? düzeyde ay?rabildi?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???na yönelik yap?lan güvenirlik analizleri, yüksek düzeyde tutarl?l?k sergilemi?tir. Ölçe?in toplam puan? için hesaplanan Cronbach Alfa katsay?s? 0.94 olarak rapor edilmi?tir; bu, ölçe?in mükemmel bir güvenilirlik düzeyine sahip oldu?unu göstermektedir.

Alt boyutlar?n iç tutarl?l?k katsay?lar? da yüksek de?erlerdedir: ?majlar ve Dü?ünceler kategorisi için 0.83, Akut Ayr?l?k kategorisi için 0.89 ve Keder kategorisi için 0.87 bulunmu?tur. Kategoriler aras? iç tutarl?l?k katsay?s? ise 0.91 olarak raporlanm??t?r.

?ç tutarl?l??? desteklemek amac?yla Pearson ba??nt? analizi de yap?lm??t?r. Toplam puan ile her bir madde aras?nda elde edilen ba??nt? de?erleri 0.46 ile 0.87 aras?nda de?i?mektedir. Kategorilerin toplam puanla olan ba??nt? katsay?lar? 0.91 ile 0.94 aras?ndayken, kategorilerin birbirleriyle aralar?ndaki ba??nt? katsay?lar? 0.74 ile 0.83 aras?nda bulunarak ölçe?in yap?sal tutarl?l??? kan?tlanm??t?r.

Faktör Analizi

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i, orijinal yap?s?na uygun olarak üç faktörlü bir yap? sergilemektedir: ?majlar ve Dü?ünceler, Akut Ayr?l?k ve Keder. Uyarlama çal??mas?nda, maddelerin bu üç alt boyuta da??l?m?, ölçe?in kavramsal yap?s?n? korudu?unu göstermektedir.

Bu faktör yap?s?, yas tepkisinin tek boyutlu bir olgu olmaktan ziyade, bili?sel ruminasyon

ARABPSYCHOLOGY.COM

(dü?ünceler), çevresel tetikleyicilere tepki (ayr?l?k) ve yo?un duygusal ac? (keder) gibi farkl? bile?enlerden olu?tu?unu desteklemektedir. Maddelerin bu faktörlere da??l?m?, ölçe?in yap? geçerli?ine dair önemli ipuçlar? sunmaktad?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 3 alt boyut ve 17 maddeden olu?an kendini de?erlendirme ölçe?i.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yas ya?ayan bireyler.

Age Group: Yeti?kin populasyon.

Population Details: Ölçe?in geçerlik ve güvenirlik çal??mas?, yas ya?ayan bir grup ile kontrol grubunun kar??la?t?r?lmas?yla yap?lm??t?r.

Test Methodology: 4'lü Likert derecelendirme sistemi kullan?lmaktad?r. Puanlama ?u ?ekildedir: 3=sürekli, daima; 0=Hiçbir zaman. Yüksek puanlar, yas unsurlar?n?n yo?unlu?unu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Psikoloji, Vefat, Kay?p, Likert Ölçe?i, Psikolojik De?erlendirme, Ölçek Geli?tirme, Güvenilirlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: dryavuzselvi@yahoo.com

Correspondence Address: Yavuz Selvi (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas? 2011 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m?, ço?alt?lmas? ve ticari olmayan akademik amaçlarla kullan?lmas? için sorumlu yazar (Yavuz Selvi) ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

Selvi, Y., Öztürk, R. ?., A?argün, M. Y., Be?iro?lu, L. ve Çilli, A. S. (2011). Temel Yas Unsurlar?

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?i Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Nöropsikiyatri Ar?ivi*, *48*(2), 129-134. doi: 10.4274/npa.y5716

Makalenin tam metnine buradan ula??labilir: noropsikiyatriarsivi.com

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: temel-yas-unsurlari-olcegi-toad.pdf

Temel Yas Unsurlar? Ölçe?i Maddeleri

Ölçek, toplam 3 alt boyut ve 17 maddeden olu?maktad?r. A?a??da alt boyutlar ve örnek maddeleri yer almaktad?r:

?majlar ve Dü?ünceler (7 m): O'nun vefat?na ili?kin olaylarla ilgili hayaller zihninizde canlan?yor mu?
Akut Ayr?l?k (5 m): O'na ait bilinen e?yalar (foto?raflar?, odas? gibi) size O'nu hat?rlat?yor mu?
Keder (5 m): Foto?raf, müzik, baz? yerler ve durumlar gibi O'nu hat?rlatan ?eyler size keder veriyor mu?

ARABPSYCHOLOGY.COM